

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๓๑

วันอังคาร ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงห์เสณี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)
๒. นายธนาวัฒน์ สังกข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้อรอด

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๓. นางรัชณี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายณัฐ เล่าสีห์สกุล

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

๒. นางสมิหรา เหล็กพรหม

รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

๓. นางสาวสง่า ทาทอง

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ

๔. นายพิชญ์ พิพัฒน์สันติกุล

นิติกร

๕. นางสาวพิมพ์สุทธิษา โชติชินเกษม

พนักงานการเลือกตั้ง

๖. นายสนธยา คำผา

พนักงานการเลือกตั้ง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม
(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๓๐ วันจันทร์
ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุม
และรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ประธานกรรมการหารือที่ประชุมกรณีคณะกรรมการ
พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นต่อทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ในหลายประเด็น ทั้งนี้ ในการพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก่อนที่
จะเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบับดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๗ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรนำประเด็นความเห็น ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาประกอบการพิจารณาด้วย

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่ม
พิจารณาตั้งแต่ส่วนที่ ๑๐ การนับคะแนนและการรวมคะแนน เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๑๐ การนับคะแนนและการรวมคะแนน

“ส่วนที่ ๑๐

การนับคะแนนและการรวมคะแนน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑๐ การนับคะแนนและการรวมคะแนน โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ ภายใต้อำนาจมาตรา ๘๖ การนับคะแนนให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผย
จนเสร็จสิ้นในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า มีผู้เสนอความเห็นต่อบทบัญญัติในร่างมาตรา ๘๒ ดังนี้

๑. นายสกุล สือทรงธรรม เสนอความเห็นเห็นว่า เมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนนแล้วให้นำบัตรเลือกตั้งไปนับคะแนนที่ศูนย์นับคะแนน ณ เขตเลือกตั้ง โดยให้ดำเนินการเทบัตรเลือกตั้งคละรวมกันแล้วจึงนับเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สังเกตการณ์การนับคะแนนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นศูนย์นับคะแนนเพียงจุดเดียว

๒. โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอความเห็นว่าการกำหนดให้มีการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ภายใต้บังคับมาตรา ๘๖ การนับคะแนนให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยติดต่อกันจนเสร็จสิ้นในเขตเลือกตั้ง ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๖ การนับคะแนนให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยติดต่อกันจนเสร็จสิ้นในเขตเลือกตั้ง ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ ให้มีการนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง และให้ประกาศจำนวนบัตรดังกล่าวด้วย

ในการนับคะแนนหากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหากและห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๑/๑) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต

(๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนหนึ่งคน

(๔) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

(๕) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

(๖) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังในบัตรตามมาตรา ๘๒ ว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า เครือข่ายประชาชนปกป้องประเทศเสนอความเห็น ว่า ควรให้ทุกหน่วยเลือกตั้งมีการบันทึกเทปในขณะดำเนินการนับคะแนน

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีบัตรเลือกตั้งเป็นบัตรเสีย ในทางปฏิบัติคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีการดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในวรรคสองหรือไม่ เนื่องจากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในอดีตที่ผ่านมา หรือในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ จากการสังเกตพบว่ากรณีที่เป็นบัตรเสีย เมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านว่าเป็นบัตรเสียแล้วกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่มีการสลักหลังและบันทึกเหตุผลในบัตรเลือกตั้งที่เสียนั้นในทันทีว่าเป็นบัตรเสีย

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย ในทางปฏิบัติคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะดำเนินการสลักหลังในบัตรตามร่างมาตรฐานว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคนด้วย ส่วนวิธีการสลักหลังบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรเสียนั้น ในทางปฏิบัติจะมีวิธีการสลักหลังในสองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง สลักหลังในขณะที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยว่าเป็นบัตรเสีย และลักษณะที่สอง สลักหลังบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรเสียภายหลังจากที่นับคะแนนเสร็จแล้ว

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีสลักหลังบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรเสียภายหลังจากที่นับคะแนนเสร็จแล้ว ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างไร

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า แม้การนับคะแนนจะดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วยังคงมีประชาชนหรือผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าสังเกตการณ์การทำหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการสลักหลังบัตรเลือกตั้งที่เป็นบัตรเสีย ภายหลังจากที่นับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว จะทราบได้อย่างไรว่าบัตรเลือกตั้งที่เป็นบัตรเสียแต่ละใบจะถูกบันทึกเหตุผลอย่างไรและตรงกับคำวินิจฉัยของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ทำหน้าที่อ่านบัตรเลือกตั้งที่ได้วินิจฉัยว่าเป็นบัตรเสียหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นที่ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการสลักหลังบัตรเลือกตั้ง เนื่องจากในการอ่านบัตรเลือกตั้งของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้น บัตรเลือกตั้งที่อ่านอาจเป็นบัตรดีแต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายอื่นที่มีชื่อผู้สมัครที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องการให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงอ่านบัตรเลือกตั้งนั้นว่าเป็นบัตรเสีย แล้วไปดำเนินการบางอย่างที่ทำให้บัตรเลือกตั้งที่เป็นบัตรดีกลายเป็นบัตรเสียในภายหลัง จะมีวิธีการป้องกันอย่างไร

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งจะมีข้อดีคือ ประชาชนที่สนใจหรือผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเข้าสังเกตการณ์การนับคะแนนเพื่อรักษาประโยชน์ให้แก่ผู้สมัครที่ตนให้การสนับสนุน ซึ่งหากเห็นว่าการนับคะแนนไม่ถูกต้องก็สามารถโต้แย้งได้ทันที

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการนับคะแนนแม้จะนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งก็ตาม แต่กระบวนการในการอ่านบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย นั้น ประชาชนไม่สามารถทราบได้ว่า

บัตรเลือกตั้งที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ เนื่องจากในทางปฏิบัติ จะมีการกำหนดบริเวณที่ใช้เป็นสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งซึ่งจะกันพื้นที่ห้ามมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไป ในบริเวณสถานที่นับคะแนน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการอ่านบัตรเลือกตั้งของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรงกับความเป็นจริงที่ปรากฏในบัตรเลือกตั้งหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีบัตรเลือกตั้งเป็นบัตรปลอม คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะทราบได้อย่างไรว่า บัตรเลือกตั้งใบนั้นเป็นบัตรเลือกตั้งปลอม

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บัตรเลือกตั้งที่นำไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้งนั้น จะมีการประทับตราบริเวณ รอยต่อระหว่างต้นขั้วกับบัตรเลือกตั้ง หากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าบัตรเลือกตั้งใดไม่มีการ ประทับตราบริเวณรอยต่อระหว่างต้นขั้วกับบัตรเลือกตั้งถือว่าบัตรเลือกตั้งใบดังกล่าวมีความผิดปกติ ส่วนบัตรเลือกตั้งปลอมที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเคยตรวจพบในการเลือกตั้งท้องถิ่น ของจังหวัดหนึ่งใช้วิธีนำบัตรเลือกตั้งจริงไปสแกนแล้วพิมพ์ใส่กระดาษที่ใช้เป็นการทั่วไป ซึ่งในทางปฏิบัติ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถสังเกตเห็นความผิดปกติได้เนื่องจากกระดาษที่นำมาใช้สำหรับการ พิมพ์บัตรเลือกตั้งนั้นจะเป็นกระดาษเฉพาะที่ไม่มีจำหน่ายโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม กรณีบัตรเลือกตั้งที่มีการ ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตตามที่บัญญัติใน (๑/๑) นั้น ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฉบับที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้เสนอบทบัญญัติดังกล่าว แม้จะเป็นถ้อยคำเดิมที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า บัตรเลือกตั้งที่มีการ ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตที่จะถือว่าเป็นบัตรเสียนั้น จะต้องเป็นการทำเครื่องหมายที่มีวัตถุประสงค์ ที่ชัดเจนว่าเป็นการทำเครื่องหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง เช่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทำเครื่องหมายบริเวณหัวมุมบัตรเลือกตั้งในลักษณะเดียวกันหลายๆ ใบ เป็นต้น กรณีนี้อาจถือว่าเป็นการ ทำเครื่องหมายเพื่อให้ผู้สมัครที่มีการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งนั้นได้ประโยชน์ แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา จะพบว่าบัตรเลือกตั้งที่ปรากฏเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้ง ไม่ใช่การทำเครื่องหมายเพื่อให้ผู้สมัครคนใด คนหนึ่งได้ประโยชน์ เช่น บัตรเลือกตั้งที่มีรอยหมึกปากกาเป็นจุด หรือมีรอยปากกาขีดเป็นเส้นสั้นๆ เป็นต้น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะอ่านว่าบัตรเลือกตั้งใบนั้นเป็นบัตรเสีย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอาจเกิดจาก ความไม่ตั้งใจหรือเหตุบังเอิญในขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิเลือกตั้งจนทำให้เกิดเครื่องหมายดังกล่าวขึ้น ก็ได้ การให้สันนิษฐานว่าบัตรเลือกตั้งที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตเป็นบัตรเสียในลักษณะดังกล่าว จึงทำให้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นเสียไปโดยไม่เหมาะสม ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรพิจารณาบทบัญญัติใน (๑/๑) ว่ามีความเหมาะสมที่จะบัญญัติไว้หรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรเสียกรณีที่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน ผู้ใด จะเป็นผู้นิยามชี้ขาด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านบัตรเลือกตั้งว่าเป็นบัตรเสียแล้วมีผู้โต้แย้งคัดค้าน

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องวินิจฉัยบัตรเลือกตั้งดังกล่าวในทันทีว่าเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย แล้วบันทึกไว้ในสมุดประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้วางกรอบแนวทางปฏิบัติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึงปัจจุบัน

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า บทบัญญัติใน (๑/๑) เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับร่างมาตรา ๗๓ ที่ห้ามมิให้ทำเครื่องหมายใดๆ ในบัตรเลือกตั้งซึ่งได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำฝ่าฝืนไว้ด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติความใน (๑/๑) รองรับไว้ด้วยว่าหากมีการทำเครื่องหมายใดในบัตรเลือกตั้งให้ถือว่าเป็นบัตรเสียด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “เพื่อเป็นที่สังเกต” ตามความใน (๑/๑) จะต้องมีเจตนาพิเศษว่าการทำเครื่องหมายนั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหรือตนเองได้รับประโยชน์จากการทำเครื่องหมายดังกล่าว และสอบถามว่า หากเป็นกรณีไม่ใช่การทำเครื่องหมายแต่เป็นการเขียนข้อความในบัตรเลือกตั้ง เช่น ชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าเป็นผู้ลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งใบดังกล่าว เป็นต้น จะถือว่าเป็นบัตรเสียหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นบัตรเสีย เนื่องจากในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดไว้ว่าบัตรที่มีการเขียนข้อความใดๆ นอกเหนือจากการทำเครื่องหมายในช่องที่กำหนดไว้ ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๑/๑) เป็นดังนี้ “(๑/๑) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใดๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน”

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า กรณีบัตรเลือกตั้งที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตนั้น ที่ผ่านมาประสบปัญหากรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้วินิจฉัยและสลักหลังว่าเป็นบัตรเสียในการนับคะแนนภายหลังจากที่ปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว หากปรากฏว่าในเขตเลือกตั้งนั้นมีการร้องคัดค้านให้มีการนับคะแนนใหม่ กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น บัตรเลือกตั้งที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังว่าเป็นบัตรเสียนั้นจะอยู่ในบังคับบทบัญญัติ (๑/๑) ในทันทีโดยถือว่าเป็นบัตรเลือกตั้งที่มีการสลักหลังว่า “เสีย” ถือเป็นบัตรเลือกตั้งที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตและกลายเป็นบัตรเสียในทันที เนื่องจากจะปรากฏลายมือชื่อและเหตุผลที่วินิจฉัยว่าเป็นบัตรเสียในการนับคะแนนครั้งก่อนปรากฏในการนับคะแนนใหม่ด้วย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ออกระเบียบเพื่อรองรับกรณีดังกล่าว โดยจะบัญญัติบทยกเว้นว่า “บัตรที่ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตเว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่”

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในขณะที่ตนดำรงตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์การนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านบัตรเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริงที่ปรากฏในบัตรเลือกตั้ง ซึ่งได้มีการทักท้วงแล้วมีการแก้ไขใหม่ ถือเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องมีการแก้ไข

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า ความใน (๕) ควรปรับแก้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๖๘ ที่ใช้คำว่า “ไม่เลือกผู้สมัครคนใด”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๕) เป็นดังนี้ “(๕) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องไม่ ประสงค์จะลงคะแนน เลือกตั้งผู้สมัครคนใดด้วย” และเสนอ

แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้มีการนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายในช่องไม่ประสงค์ประสงค์ประสงค์เลือกตั้งผู้สมัครคนใด และให้ประกาศจำนวนบัตรดังกล่าวด้วย”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า บทบัญญัติในวรรคสองนั้นจะเหมาะสมหรือไม่ หากบัญญัติให้มีการบันทึกเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียทันทีในขณะที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้วินิจฉัย เนื่องจากบัตรเลือกตั้งทุกใบจะมีผลต่อคะแนนที่จะนำไปคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงได้รับด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้วิธีการดังกล่าวจะทำให้การนับคะแนนเกิดความล่าช้าได้ ดังนั้นเสนอแก้ไขความใน (๑/๑) เป็นดังนี้ “(๑/๑) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใดๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง”

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า เพื่อแก้ไขปัญหากรณีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอ่านบัตรเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริงที่ปรากฏในบัตรเลือกตั้ง ควรใช้วิธีการลงคะแนนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความแม่นยำในการประมวลผลการลงคะแนนเลือกตั้งที่ตรงกับความจริงมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกรให้การกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้อ่านบัตรเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๓ ให้มีการนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายในช่องไม่ประสงค์ประสงค์ประสงค์เลือกตั้งผู้สมัครคนใด และให้ประกาศจำนวนบัตรดังกล่าวด้วย

ในการนับคะแนนหากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหากและห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๑/๑) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใดๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

(๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนหนึ่งคน

(๔) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

(๕) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องไม่ประสงค์ประสงค์ประสงค์เลือกตั้งผู้สมัครคนใดด้วย

(๖) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังในบัตรตามมาตรา ๖๖ “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน”

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนเลือกตั้งให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้อำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำการด้วยประการใด

แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “คะแนนเลือกตั้ง” ไว้หรือไม่

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “คะแนนเลือกตั้ง” ไว้แต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะมีทั้งคะแนนเลือกตั้งและคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใด หากใช้คำว่า “นับคะแนน” จะเหมาะสมหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๖๘ บัญญัติว่า “การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะเลือกผู้สมัครคนใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครคนใด””

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนน**เลือกตั้ง**ให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนน**เลือกตั้ง**ให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง”

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บัตรเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นบัตรดีตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะมีสองลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่งบัตรลงคะแนนเลือกผู้สมัคร และลักษณะที่สองบัตรที่ลงเครื่องหมายในช่องไม่เลือกผู้สมัครคนใด

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า คำว่า “จงใจ” จะนำไปใช้กับทุกกริยาที่กำหนดในร่างมาตรานี้ใช่หรือไม่ เนื่องจากข้อผิดพลาดที่เกิดจากการรวมคะแนนอาจเกิดจากความไม่ชำนาญของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งซึ่งความผิดพลาดในการรวมคะแนนอาจไม่ได้เกิดจากการจงใจทำให้คะแนนไม่ตรงความเป็นจริงก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นหลักการเดิมที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และแม้จะไม่มีคำว่า “จงใจ” การกระทำที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ถือว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาทั้งสิ้น หากผู้กระทำไม่มีเจตนาที่ย่อมไม่มีความผิด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๔ ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนน**เลือกตั้ง**ให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนน**เลือกตั้ง**ให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง”

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕ เมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการเลือกตั้งต่อสาธารณชนด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการ อาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่เมื่อแสดงผลการลงคะแนนไม่เกิน ร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งให้หยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณชน

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลการนับคะแนน และการรายงานผลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงต้องกำหนดให้หยุดการแสดงผลการลงคะแนนต่อสาธารณชน

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า การรายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการนั้นเป็นการแสดงผลการลงคะแนนด้วยระบบ คอมพิวเตอร์โดยคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยเลือกตั้งจะรายงานผลการนับคะแนนผ่าน ระบบคอมพิวเตอร์ จากนั้นระบบจะประมวลผลว่าในเขตเลือกตั้งแต่ละเขตมีการนับคะแนนแล้วจำนวน เท่าใดและผลการนับคะแนนเป็นอย่างไร ส่วนเหตุผลที่กำหนดว่าต้องหยุดการแสดงผลต่อสาธารณชนเมื่อ ดำเนินการนับคะแนนถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งภายในเขตเลือกตั้งนั้น ในทางปฏิบัติ จะต้องรอผลการนับคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าและการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ซึ่งอาจทำให้ผลคะแนน เลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงได้จึงต้องให้หยุดการแสดงผลเมื่อดำเนินการนับคะแนนถึงร้อยละเก้าสิบห้าของ จำนวนหน่วยเลือกตั้งภายในเขตเลือกตั้งนั้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “รายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้ง” ที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง มีความหมายเดียวกับคำว่า “รายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็น ทางการ” ที่บัญญัติในวรรคสองหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ความว่า “รายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่ง จะเป็นการรายงานผลการนับคะแนนอย่างเป็นทางการโดยเป็นผลการนับคะแนนที่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งส่งไปยังศูนย์อำนาจการเลือกตั้งประจำอำเภอเพื่อส่งต่อไปยัง เขตเลือกตั้งเพื่อรวบรวมผลคะแนนจากทุกหน่วยเลือกตั้งก่อนรายงานผลการนับคะแนนไปยังสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจะแตกต่างกับการรายงานผลตามวรรคสองซึ่งเป็นการรายงานผ่าน แอปพลิเคชันเรบิตรีพอร์ต (Rabbit Report)

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผล แจ้งข้อมูลการเลือกตั้งต่อ สาธารณชน ตั้งต่อประชาชนให้เกิดความรวดเร็ว คณะกรรมการ อาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่เมื่อแสดงผลการลงคะแนน ไม่เกินร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งให้หยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณชน” และสอบถามว่า การตัดความว่า “แต่เมื่อแสดงผลการลงคะแนนไม่เกินร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวน หน่วยเลือกตั้งให้หยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณชน” ในวรรคสองออก จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ หรือไม่

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคสองที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถออกระเบียบรองรับได้อยู่แล้ว

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ความว่า “แต่เมื่อแสดงผลการลงคะแนนไม่เกินร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งให้หยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณะ” ในวรรคสองที่ตัดออกนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากการรายงานผลการนับคะแนนต่อสาธารณะหากในขณะที่มีการรายงานปรากฏว่าผู้สมัครรายหนึ่งมีคะแนนนำ แต่หลังจากหยุดการรายงานผลการนับคะแนนต่อสาธารณะแล้วปรากฏว่าผู้สมัครอีกรายหนึ่งได้รับคะแนนมากกว่าและได้รับการเลือกตั้งจะเกิดปัญหาหรือไม่ และในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดระเบียบให้หยุดการแสดงผลที่แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในวรรคสองเดิมก่อนที่มีการแก้ไขก็เป็นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการรายงานผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการไม่ควรหยุดการรายงานผล อย่างไรก็ตาม หากกำหนดให้หยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณะแล้วปรากฏว่าผลการเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากผลที่ปรากฏก่อนที่จะหยุดการแสดงผล คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถชี้แจงให้ประชาชนทราบได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด เช่น เกิดจากคะแนนเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร หรือคะแนนที่นับแล้วมีการถูกเพิกถอนบางส่วนเนื่องจากตรวจพบความผิดปกติ เป็นต้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า แม้จะหยุดการแสดงผลการรายงานต่อสาธารณะตามที่บัญญัติในวรรคสองซึ่งเป็นการหยุดการรายงานผลการนับคะแนนอย่างไม่เป็นทางการเท่านั้น แต่การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งยังคงดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า ความว่า “จำนวนบัตรเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่งรวมจำนวนบัตรเลือกตั้งสำรองด้วยหรือไม่

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บัตรเลือกตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์จะถูกส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อจัดสรรให้กับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งภายในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ส่วนบัตรเลือกตั้งที่ไม่ได้จัดสรรให้กับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะถูกจัดเก็บเป็นบัตรเลือกตั้งสำรองไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า ก่อนการเลือกตั้งมีการประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่แต่ละหน่วยเลือกตั้งได้รับให้ประชาชนทราบหรือไม่อย่างไร

นายณัฐ เล่าสี่ห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๖๔ กำหนดไว้แล้วว่า ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย นอกจากนี้ ความในร่างมาตรานี้ยังกำหนดให้มีการนับและประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ในหน่วยเลือกตั้งทั้งหมดเมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อมีการประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่แต่ละหน่วยเลือกตั้งได้รับการจัดสรรตามความในร่างมาตรา ๖๔ แล้ว ความในร่างมาตรานี้จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีการประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งอีก จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๕ เมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น **สิบหน่วยบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด** จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการเลือกตั้งต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการ อาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการ**เลือกตั้งนับคะแนน**อย่างไม่เป็นทางการได้ **แต่เมื่อสิ้นสุดผล ทรรศนะแห่งไม่เป็นที่รับทราบที่วิเศษที่ขอรับทราบของบัตรเลือกตั้งให้หยุดการเลือกตั้งพรรคการเมือง ต่อสาธารณะ**

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลการนับคะแนน และการรายงานผลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๕ เมื่อการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น **สิบหน่วยบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด** จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย และรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์แก่การติดตามผลการเลือกตั้งต่อสาธารณะด้วยความรวดเร็ว คณะกรรมการ อาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการ**เลือกตั้งนับคะแนน**อย่างไม่เป็นทางการได้ **แต่เมื่อสิ้นสุดผล ทรรศนะแห่งไม่เป็นที่รับทราบที่วิเศษที่ขอรับทราบของบัตรเลือกตั้งให้หยุดการเลือกตั้งพรรคการเมือง ต่อสาธารณะ**

การประกาศผลการนับคะแนน การรายงานผลการนับคะแนน และการรายงานผลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถ นับคะแนนเลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็น อยู่อื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนต่อไปโดยเร็วและรายงานผู้ตรวจการเลือกตั้ง และคณะกรรมการทราบโดยเร็ว เว้นแต่มีเหตุจำเป็นคณะกรรมการอาจกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วพบว่า มีบัตรเลือกตั้งที่ได้มีการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณา สั่งให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

การเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง หีบบัตรเลือกตั้ง และเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งวิธีการ นับคะแนนใหม่ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งโดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง รายงานต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนได้เองใช่หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดไว้ว่า เมื่อมีกรณีที่ไม่สามารถนับคะแนนเลือกตั้งได้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องงดการนับคะแนนและรายงานมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเพื่อพิจารณากำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนน จากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะรายงานต่อไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้พิจารณาให้ความเห็นชอบการกำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนดังกล่าว

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในระหว่างที่มีการนับคะแนนเลือกตั้งเกิดกรณีที่ทำให้ไม่สามารถนับคะแนนเลือกตั้งได้ต่อไป คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะดำเนินการจัดเก็บบัตรเลือกตั้งที่นับคะแนนแล้วและบัตรเลือกตั้งที่ยังมิได้นับคะแนนอย่างไร

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องยุติการนับคะแนนและประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งแล้วรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ส่วนการจัดเก็บบัตรเลือกตั้งที่มีการนับคะแนนแล้วและบัตรเลือกตั้งที่ยังมิได้นับคะแนน รวมทั้งอุปกรณ์ในการเลือกตั้งจะต้องแยกเก็บรักษาไว้ในหีบบัตรเลือกตั้ง เพื่อความสะดวกในการนับคะแนนเลือกตั้งต่อไป

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ที่เลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนเลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุ จลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผล ต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับ หน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และสถานที่นับคะแนนต่อไปโดยเร็วและรายงาน ผู้ตรวจผู้อำนวยการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการทราบโดยเร็ว เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย ในกรณีมีเหตุ อันสมควรคณะกรรมการฯที่พบเหตุพิเศษจะเปลี่ยนแปลงกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดไว้ก็ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๖ ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ใด ที่เลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถ นับคะแนนเลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็น อย่างอื่น หรือด้วยความจำเป็นตามสภาพที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้คณะกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และ สถานที่นับคะแนนต่อไปโดยเร็วและรายงานผู้ตรวจผู้อำนวยการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการทราบ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกันอาจเกิดจากการทุจริตก็ได้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติมีความเป็นไปได้ที่เกิดการหลงลืมไม่ลงลายมือชื่อในบัญชีลงลายมือชื่อผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือการหลงลืมไม่ลงลายมือชื่อในต้นฉบับบัตรเลือกตั้ง โดยเฉพาะในช่วงเปิดและก่อนปิดการลงคะแนนเลือกตั้งซึ่งมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมาก็มีกรณีที่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนหลงลืมโดยลงคะแนนเลือกตั้งในบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวเท่านั้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๗ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ตรงกันอีกให้รายงาน คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ และนำส่งหีบบัตรเลือกตั้งพร้อมวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับรายงานดังกล่าวแล้วให้รีบดำเนินการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น”

นอกจากนี้ สอบถามว่า หลังจากนับคะแนนเลือกตั้งแล้วมีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ที่ใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า หลังจากนับคะแนนเลือกตั้งแล้วจะมีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ที่สถานีตำรวจในอำเภอซึ่งตั้งอยู่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกันจะมีการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งอย่างไร

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวจะมีการแยกเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ต่างหาก เพื่อรอการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า หากการนับคะแนนเลือกตั้งครั้งใหม่ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งตรงกัน หรือไม่ตรงกันเช่นเดียวกับการนับคะแนนเลือกตั้งครั้งแรกจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า หากการนับคะแนนเลือกตั้งครั้งใหม่จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกันก็จะต้องรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แต่หากจำนวนตรงกันก็ถือเป็นที่ยุติว่า จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนเลือกตั้งกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงต้องนำส่งเอกสารรายงานผลการนับคะแนนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เหตุที่ต้องกำหนดให้นำส่งเอกสารรายงานผลการนับคะแนนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้ยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องกับรายงานผลการนับคะแนนที่ส่งโทรสารล่วงหน้ามายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงดำเนินการโดยอาศัยเอกสารเป็นหลักก็จะเป็นไปได้ยากในการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ สอบถามว่า การรวบรวมผลคะแนนเลือกตั้งตามความในร่างมาตรานี้ต้องรวมคะแนนเลือกตั้งที่ลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า และคะแนนเลือกตั้งที่ลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งด้วยหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บัตรเลือกตั้งที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตเลือกตั้งจะถูกส่งไปนับคะแนนเลือกตั้งที่เขตเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น ๆ ส่วนการนับคะแนนเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจะมีการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศนั้นๆ ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง และจะมีการส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า คะแนนเลือกตั้งที่จะต้องส่งมายังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคะแนนเลือกตั้งรวมทั้งหมดทุกกรณีใช่หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า คะแนนเลือกตั้งที่จะต้องส่งมายังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคะแนนเลือกตั้งรวมทั้งหมดทุกกรณี ทั้งนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะต้องนำส่งเอกสารผลการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดต้องกำหนดให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนำส่งเอกสารผลการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เหตุที่ต้องกำหนดให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนำส่งเอกสารผลการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะไม่มีหน้าที่และอำนาจในการเก็บรักษาเอกสารดังกล่าว นอกจากนี้ เอกสารดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องเก็บรักษาไว้เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีในศาลด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งก่อนนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งจะมีการส่งเป็นโทรสารมาล่วงหน้าก่อนแล้ว ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจึงไม่น่าจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งก่อนมีการส่งโทรสารก็ได้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติหวัหะแนนของพรรคการเมืองต่าง ๆ จะบันทึกข้อมูลคะแนนเลือกตั้งไว้เป็นหลักฐานในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบผลการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๘ เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นรวมทั้งคะแนนที่ได้จากการเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งและคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนในต่างประเทศแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใด แล้วรายงานผลการนับคะแนนต่อผู้ตรวจการเลือกตั้งและคณะกรรมการโดยเร็ว”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ในการนับคะแนนเลือกตั้งจะมีการนับคะแนนเลือกตั้งที่ใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าด้วยหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในการนับคะแนนเลือกตั้งจะมีการนับคะแนนเลือกตั้งที่ใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งจะใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๘๑/๒ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งให้แจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า เมื่อรวบรวมคะแนนเลือกตั้งทั้งหมดแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก่อนแล้วจึงจะมีการประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการใช่หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เมื่อรวบรวมคะแนนเลือกตั้งทั้งหมดแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก่อนแล้วจึงจะมีการประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการต่อไป

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ สอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะต้องกำหนดเรื่องการนับคะแนนเลือกตั้งที่ใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งไว้ด้วยหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๘๑/๗ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนการส่งบัตรเลือกตั้ง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้จัดส่งบัตรเลือกตั้งไปรอไว้ในเขตเลือกตั้งเพื่อดำเนินการนับคะแนนหลังจากปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ส่วนการนับคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๘๑/๑๒ แล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๘ เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นรวมทั้งคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งและคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนในต่างประเทศแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใด แล้วรายงานผลการนับคะแนนต่อผู้ตรวจการผู้ช่วยกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการโดยเร็ว”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๘ เมื่อรวบรวมผลการนับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นรวมทั้งคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งและคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนในต่างประเทศแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใด แล้วรายงานผลการนับคะแนนต่อผู้ตรวจการผู้ช่วยกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการโดยเร็ว”

หมวด ๓ การประกาศผลการเลือกตั้ง

“หมวด ๓

การประกาศผลการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ การประกาศผลการเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดให้คณะกรรมการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ควรกำหนดกลไกและมาตรการในการดำเนินการของผู้ตรวจการเลือกตั้ง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลไกและมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งมีการกำหนดไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กลไกและมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอาจกำหนดไว้ในหมวด ๔

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรานี้ ดังนี้ “ในการตรวจสอบเบื้องต้นตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการต้องรับฟังรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งและข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า คำว่า “วันเลือกตั้ง” ตามความในร่างมาตรานี้ หมายถึงวันเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้นใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทนิยามของคำว่า “วันเลือกตั้ง” ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หมายความว่า วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า บทบัญญัติในหมวด ๔ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อาจต้องแก้ไขเพิ่มเติมให้ชัดเจนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๘ ของรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดให้คณะกรรมการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

ในการตรวจสอบเบื้องต้นตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการต้องรับฟังรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งและข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย”

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดและมีคะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีผู้ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีที่ไม่มีผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นำคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

กรณีจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวรรคสอง ให้ดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งใหม่ และห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ให้นำความในส่วนที่ ๗ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “กรณีที่ไม่มีผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น

ให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นำคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนที่ได้รับจากการเลือกตั้งครั้งก่อนไปใช้ในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ”

นอกจากนี้ ตั้งข้อสังเกตว่า ความในมาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่า ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ ซึ่งส่งผลต่อคะแนนเลือกตั้งและทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณผลคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่มีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๑๕ ร่างมาตรา ๑๑๖ และร่างมาตรา ๑๑๗

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๓ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดและมีคะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีผู้ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีที่ไม่ผู้สมัครรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นำคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนที่ได้รับจากการเลือกตั้งครั้งก่อนไปใช้ในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

กรณีจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวรรคสอง ให้ดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งใหม่ และห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ให้นำความในส่วนที่ ๗ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ เมื่อคณะกรรมการได้รับผลรวมคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ได้จำนวนเป็นสัดส่วนร้อยละเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ประกาศผลการเลือกตั้ง โดยวิธีการคำนวณมี ดังนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของทุกคนจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมกันเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๒) นำคะแนนตาม (๑) ของทุกพรรคการเมืองมารวมกัน แล้วหารด้วยหาร้อยเพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองได้รับหนึ่งคนโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๓) นำค่าเฉลี่ยที่ได้ตาม (๒) ไปหารคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของแต่ละพรรคตาม (๑) เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๔) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีตาม (๓) ให้ได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตาม (๓)

(๕) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีตาม (๓) ให้พรรคการเมืองนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๖) เมื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนครบทุกพรรคแล้ว แต่ยังมีไม่ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุดได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง

(๗) กรณีเศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคน มากกว่าพรรคอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น และหากยังมีจำนวนเท่ากันอีกให้ใช้วิธีการจับสลาก

(๘) กรณีที่พรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพึงมี ให้คำนวณปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงตามอัตราส่วนให้เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่ง

สำหรับวิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่งให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบหารด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบบวกกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนและให้นำ (๖) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(๙) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังจากวันปิดรับสมัครเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) (๒) และ (๓) ด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๙) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวคณิชนิจ แซ่เฮง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ เป็นร่างที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แต่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ ให้เป็นไปตาม

ความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการจิงยกร่างมาตรา ๑๑๔ ขึ้นใหม่ เสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณา ดังนี้

“มาตรา ๑๑๔ เมื่อคณะกรรมการได้รับผลรวมคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ โดยคำนวณตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยจำนวนคะแนนที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคนได้รับจากการเลือกตั้ง โดยจำนวนคะแนนที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคนได้รับนั้นให้คำนวณโดยนำจำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีใบบัตรเสียทั้งหมดที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเลือกตั้งแล้วหารด้วยจำนวนห้ำร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตทั้งประเทศ ผลลัพธ์ คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองได้ มีจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับผลลัพธ์ตาม (๑) พรรคการเมืองนั้น ไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๓) ในกรณีที่มีพรรคการเมืองใดไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้นำผลลัพธ์ตาม (๒) ของพรรคการเมืองนั้นลบออกจากจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบอันเป็นจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำผลลัพธ์นั้นไปคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสำหรับพรรคการเมืองอื่นต่อไป โดยในกรณีนี้ให้ถือว่าผลลัพธ์นั้นเป็นจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๔) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ มีจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งประเทศ รวมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้รับตาม (๒)”

นายนครชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๑๔ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดว่า “ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) (๒) และ (๓) ด้วย” นั้น หากเป็นกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครเลือกตั้งและหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งจะดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกรณีดังกล่าวให้ถือว่าบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ตายนั้นเป็นบัตรเสีย เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตัดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งผู้นั้นออก ทั้งนี้ ร่างมาตรานี้ควรแก้ไขโดยเขียนให้ชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรทำตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ ตามรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และตามรูปแบบที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ มาแสดงต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

นายสนธยา คำผา พนักงานการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า วิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับตามรูปแบบที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอนั้น ผลลัพธ์ที่ได้มีค่าเป็นศูนย์หรือเป็นเศษไม่ใช้จำนวนเต็ม ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการคำนวณตามรูปแบบที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ จะได้ผลลัพธ์ที่มีค่าเป็นจำนวนเต็มไม่เป็นเศษ ทั้งนี้ เห็นว่า สิ่งที่ควรนำมาพิจารณา คือ คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใด เพราะคะแนนเสียงดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นเจตนารมณ์ของประชาชน เช่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับเลือกได้คะแนนร้อยละสามสิบเอ็ด ในขณะที่มีคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใดถึงร้อยละสามสิบ จำนวนคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใดดังกล่าวควรถูกนำมาใช้ประโยชน์ด้วยหรือไม่เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของประชาชน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มี การประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าว มาคำนวณสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

นายนรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความในร่างมาตรา ๑๑๕ ตอนท้าย ความว่า “ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว” เหมือนเนื้อความยังไม่สมบูรณ์ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์หรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๕ เป็นดังนี้ “ในการเลือกตั้ง **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป** ถ้าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มี การประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าว มาคำนวณสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว**สังกัดอยู่**”

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๕ เป็นดังนี้ “ในการเลือกตั้ง **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป** ถ้าต้องมีการ

เลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใดให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเหตุดังกล่าว มาคำนวณสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวสังกัดอยู่” เนื่องจากการที่จะนำคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนดังกล่าว มาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองพึงได้รับต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงเสนอแก้ไขเพื่อให้เกิดความชัดเจน

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า กรณีต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง จะทำให้ไม่มีผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าวมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองพึงได้รับ จึงควรต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าไม่ให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จก็ทำให้ไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้ และเมื่อไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้ก็ไม่สามารถนำคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าวมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับอยู่แล้ว

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใด การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้เสนอร่างมาตรา ๑๑๕ เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังนั้น ในกรณีต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือกรณีการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จหรือยังไม่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้ง จะมีวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับนั้น มีวิธีการคิดที่ไม่เหมือนกัน กรณีที่หนึ่ง ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้ง จะทำให้ไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหรือหน่วยเลือกตั้งดังกล่าวได้ จึงไม่สามารถนำคะแนนมานับรวมเพื่อคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ กรณีที่สอง เมื่อไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งบางเขตซึ่งส่งผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ซึ่งหมายความว่า การเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จ จึงไม่สามารถนำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับได้ กรณีที่สาม หากการเลือกตั้งทั่วไปได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเกินร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ก็สามารถนำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับได้ซึ่งจะเป็นไปตามร่างมาตรา ๑๑๔ แม้ว่าจะยังไม่มีผลการประกาศผลการเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้งหรือบางหน่วยเลือกตั้งก็ตาม แต่เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้งทั่วประเทศแล้วให้นำผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับอีกครั้งหนึ่งซึ่งจะเป็นการคำนวณครั้งสุดท้าย ตัวอย่างเช่น หากพรรคการเมืองใดเมื่อคำนวณแล้วได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งร้อยคน แตกต่างจากที่คำนวณได้ในครั้งแรกซึ่งคำนวณได้เก้าสิบเก้าคนก็ต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แก่พรรคการเมืองนั้นอีกหนึ่งคน หากพรรคการเมืองใดเมื่อคำนวณแล้วได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเก้าสิบเก้าคน แตกต่างจากที่คำนวณในครั้งแรกซึ่งคำนวณได้หนึ่งร้อยคนก็ต้องลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นลง ซึ่งการลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้มีการกำหนดไว้แล้วในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ทั้งนี้ การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับตามร่างมาตรา ๑๑๕ ควรใช้วิธีการคำนวณจำนวนร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้ว่ามีจำนวนเท่าใด เช่น ร้อยละสาม ก็ให้หักจำนวนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับออกร้อยละสาม และเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งครบถ้วนทุกเขตเลือกตั้งแล้วจะได้ผลคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่สมบูรณ์ ให้นำคะแนนดังกล่าวมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับตามวิธีการตามร่างมาตรา ๑๑๔ อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนดังกล่าวและให้เกิดความชัดเจน มอบหมายให้คณะกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรับปรุงแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๕ แล้วนำมาเสนอคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการปรับปรุงแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๕ ควรคำนึงถึงความในวรรคสองของมาตรา ๙๓ ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่งประกอบด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๑๑๕ กรณีที่ยังไม่ประกาศผลการเลือกตั้งไม่ได้มีเฉพาะกรณีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมีกรณีที่ไม่ประกาศผลการเลือกตั้งเพราะอยู่ระหว่างการสืบสวนและไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย หากพบว่าไม่มีการกระทำความผิดใด คะแนนในเขตเลือกตั้งหรือหน่วยเลือกตั้งนั้นย่อมนำไปใช้ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๕

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ เมื่อคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๑๑๕ แล้วให้นำผลคะแนนมาคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ อีกครั้งหนึ่ง

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๖ เป็นดังนี้ “เมื่อคณะกรรมการพรรคพวกพรรคพวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพวกพรรคพวกดำเนินการตามมาตรา ๑๑๕ แล้วให้นำผลคะแนนพรรคการเมืองที่ได้รับไปรวมคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ เลือกตั้งครั้งหนึ่งในกรณีที่พรรคพวกพรรคพวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพรรคพวกพรรคพวกให้ลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพรรคพวกพรรคพวกนั้นในลำดับท้ายพรรคพวกพรรคพวกใหม่เพื่อให้แต่ละพรรคมีจำนวนสมาชิกที่ครบถ้วนตามจำนวนที่พึงมี

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๖ เมื่อคณะกรรมการพรรคพวกพรรคพวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบพรรคพวกพรรคพวกในพรรคการเมืองได้รับไปรวมคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ เลือกตั้งครั้งหนึ่งในกรณีที่พรรคพวกพรรคพวกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพรรคพวกพรรคพวกให้ลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพรรคพวกพรรคพวกนั้นในลำดับท้ายพรรคพวกพรรคพวกใหม่เพื่อให้แต่ละพรรคมีจำนวนสมาชิกที่ครบถ้วนตามจำนวนที่พึงมี

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง”

มาตรา ๑๑๗

“มาตรา ๑๑๗ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ โดยให้นำวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำหลักการในมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ เรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรานี้แล้วนำมาเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๗

หมวด ๔ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

“หมวด ๔

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในหมวด ๔ การดำเนินการ กรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีผู้แสดงความเห็น ดังนี้

๑. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม นายกสภาคแห่งสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง แสดงความเห็นว่าการทุจริตการเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือผู้มีตำแหน่งในพรรคการเมือง ควรลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งผู้ให้และผู้รับให้รุนแรง ทั้งจำคุกและตัดสิทธิทางการเมือง แต่ไม่ควรยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุดังกล่าว และไม่ควรลงโทษบุคคลอื่นที่ไม่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยไม่ว่าทางปกครองหรือทางอาญา

๒. สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีความเห็น ดังนี้

๒.๑ ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน โดยมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒.๒ ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน ซึ่งมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจเข้าไปตรวจค้นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางการเมืองและจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือหมายจับในระหว่างที่มีการเลือกตั้ง เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็ว

๓. เครือข่ายประชาชนปกป้องประเทศมีความเห็นว่า ควรมีรางวัลนำจับในกรณีที่มีการซื้อสิทธิขายเสียง รวมถึงการกระทำทุจริตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วย เช่น การโกงคะแนน การผลิตบัตรปลอม และควรจัดให้มีงบประมาณสำหรับเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง

๔. การจัดสัมมนาสาธารณะมีผู้แสดงความเห็น ดังนี้

๔.๑ ควรมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง เช่น เรื่องบัตรเลือกตั้ง ควรมีการเปิดเผยสถานที่และจำนวนบัตรที่พิมพ์อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องมีการออกแบบบัตรเลือกตั้งที่ซับซ้อน

๔.๒ ควรมีผู้แทนของผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้งทั้งการลงคะแนนและการนับคะแนน

๔.๓ ควรมีการติดกล้องวงจรปิดในทุกหน่วยเลือกตั้ง

๔.๔ ควรมีมาตรการคุ้มครองผู้รับเงินซื้อเสียงแล้วนำมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อกันไว้เป็นพยาน

๔.๕ ควรเพิ่มมาตรการป้องกันมิให้เกิดช่องทางทุจริตผ่านองค์กรการกุศล หรือบริษัทเอกชนที่รับจ้างบริการหาเสียงแก่ผู้สมัคร

๔.๖ ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องรับผิดชอบในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุจริต เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นผู้คัดเลือกบุคคลมาเป็นผู้สมัคร และมีข้อเสนอแนะ เช่น พรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายหากต้องมีการเลือกตั้งใหม่ เป็นต้น

๕. นายสุกุล สื่อทรงธรรม กรรมการมูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย และกรรมการเครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรี มีความเห็นว่า ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมสถาบันการศึกษา หรือองค์กรเอกชน (องค์กรภาคประชาสังคม) ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างผู้เลือกตั้งให้มีคุณภาพ ซึ่งจะทำหน้าที่เผยแพร่ วรรณคดี และตรวจสอบการเลือกตั้ง ทั้งนี้ อาจมีมาตรการส่งเสริม เช่น การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยอิสระ เป็นต้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๔ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๗/๑

“มาตรา ๑๑๗/๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ หรือหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการ เพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะส่งผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย สุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกราย เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง และให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งของผู้นั้น

คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อเสนอคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการ กระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นระงับหรือดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความ ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นหรือพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการ ตามคำสั่งของคณะกรรมการโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น พรรคการเมืองนั้นมีส่วนรู้เห็นในการกระทำนั้น เว้นแต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นพิสูจน์ได้ว่าไม่มี ส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองผู้ใดแล้วให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หรือคณะกรรมการบริหาร

พรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในการนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑๖ วรรค ๑ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายหลังจากวันลงคะแนนเลือกตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับซึ่งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

ผู้ตรวจการเลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งผู้ใดพบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยพลัน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคห้า เป็นดังนี้ “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดแล้วให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย ในการนี้ ให้ถือว่าคณะกรรมการเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” และสอบถามว่า ความว่า “ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น” ในวรรคสี่ คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนอย่างไร

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำตามวรรคสี่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีมูล ก็จะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น” ในวรรคสี่ เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ เพราะเป็นการกระทำของบุคคลอื่นซึ่งส่งผลให้ผู้สมัครได้รับประโยชน์ ซึ่งผู้สมัครอาจไม่รับรู้ถึงการกระทำนั้น ทำให้ผู้สมัครไม่สามารถห้ามการกระทำดังกล่าวได้ กรณีเช่นนี้ผู้สมัครควรต้องรับผิดชอบหรือไม่

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๑๑๗/๑ นำมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวน ไต่สวนแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการ หรือหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง และให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น” อย่างไรก็ตาม เห็นว่าเพื่อให้เกิดความรอบคอบควรรอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๖ วรรค ๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๗/๑

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์